

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 21/01/2019

Adam Bodnar

VII.613.22.2018.AJK

Pan
Bogdan Święczkowski
I Zastępca Prokuratora
Generalnego - Prokurator Krajowy
Prokuratura Krajowa
ul. Rakowiecka 26/30
02-528 Warszawa

Szanowny Panie Prokuratorze Generalny

Na podstawie informacji prasowych Rzecznik Praw Obywatelskich podjął z własnej inicjatywy sprawę dotyczącą prokuratora z Legnicy, Pana Piotra Wójtowicza, który w lipcu 2017 r. brał udział w demonstracji w obronie niezależności sądów¹. Zarzucono mu, że uczestnicząc w manifestacji sprzeniewierzył się obowiązującej prokuratorów zasadzie apolityczności. We wrześniu 2018 r. rzecznik dyscyplinarny dla poznańskiego okręgu regionalnego umorzył postępowanie, nie dopatrując się w zachowaniu prokuratora Piotra Wójtowicza winy. W uzasadnianiu tej decyzji uznano, że „Prokurator nie może demonstracyjnie ujawniać swoich poglądów politycznych, ale może być uczestnikiem pokojowych zgromadzeń, co nie oznacza działalności politycznej”.

Od powyższego orzeczenia rzecznika dyscyplinarnego odwołał się Pan Prokurator do Sądu Dyscyplinarnego przy Prokuratorze Generalnym. Jak wynika z doniesień medialnych, argumentuje Pan przy tym, że manifestacja przed sądem miała charakter polityczny,

¹ Por. P. Kanikowski, *Sądzą prokuratora za to, że bronił sądów i Konstytucji*, <http://24legnica.pl/sadza-prokuratora-za-to-ze-bronil-sadow-i-konstytucji/>, data ostatniego dostępu: 17.12.2018 r.

ponieważ protestujący podczas manifestacji w lipcu 2017 r. – w której brał udział prokurator Piotr Wójtowicz – sprzeciwiali się woli większości sejmowej.

Z uwagi na powyższe pragnę przypomnieć, iż wyrażone w Konstytucji RP prawo do demonstracji i zgromadzeń publicznych oraz wolność słowa i wyrażania własnych poglądów należą do fundamentów demokratycznego państwa prawa, jakim jest Rzeczypospolita Polska. Zgromadzenia publiczne stanowią zasadniczy element demokracji, stwarzając obywatelom możliwość wpływu na proces polityczny, umożliwiając krytykę i protest, a poprzez to współtworzenie demokratycznego państwa.

Art. 54 ust. 1 Konstytucji RP stanowi, że każdemu zapewnia się wolność wyrażania swoich poglądów oraz pozyskiwania i rozpowszechniania informacji. Jak każdy obywatel, prokurator posiada więc konstytucyjne prawo do swobody wypowiedzi. Oczywiście musi – jak nakazuje kodeks etyczny prokuratorów² – korzystać z niego w sposób rozważny. Rzecznik Praw Obywatelskich jest świadomy, że prokuratorzy mają ograniczone prawo do publicznej wypowiedzi. Pełnią oni bowiem służbę, której przepisy nie pozwalają na publiczne mówienie wszystkiego, co dotyczy ich pracy.

Z drugiej strony jednak, w ocenie Rzecznika, przełożeni prokuratorów powinni ostrożnie stosować przepisy o odpowiedzialności dyscyplinarnej. Ewentualne krytyczne wypowiedzi prokuratorów, którzy działają w instytucjach społecznych, fundacjach, stowarzyszeniach, na temat ewentualnych nieprawidłowości w wymiarze sprawiedliwości, czy w organach ścigania należy bowiem uznać za działalność *pro publico bono*, podejmując w interesie publicznym i społecznym.

Warto odnotować, iż w opinii nr 9 (2014) na temat europejskich standardów i zasad kształtujących status prokuratora, określanej jako „Karta Rzymska” wskazano, że niezależność i autonomia prokuratorów pozostaje w nieodłącznym związku z niezależnością sądownictwa. Z uwagi na to należy dążyć do zwiększania niezależności oraz efektywnej autonomii służby prokuratorskiej³.

Słusznie także zauważono w raporcie Rady Europy, że „jak każdemu obywatelowi, urzędnikowi publicznemu powinny przysługiwać pełne prawa obywatelskie. Ze względu na

² Por. m.in. § 11, § 22 oraz § 23 Zbioru Zasad Etyki Zawodowej Prokuratorów Załącznik do uchwały Krajowej Rady Prokuratorów Przy Prokuratorze Generalnym z dnia 12 grudnia 2017 r., <https://pk.gov.pl/wp-content/uploads/2017/12/4622bdb7370556fd43de26f5ef52ee71.pdf>, data ostatniego dostępu: 26.06.2018 r.

³ Dokument dostępny na stronie internetowej Rady Europy: <https://www.coe.int/en/web/ccpe/home>

potrzebę rozdziału politycznych i administracyjnych funkcji, państwa często poważnie ograniczały lub nawet odbierały prawa urzędników w tym zakresie. Istnieje więc sprzeczność pomiędzy obowiązkiem neutralności a możliwością wolnego udziału w życiu politycznym”⁴.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich, prokuratorowi, tak jak każdemu innemu obywatelowi przysługuje wolność słowa, wyrażania przekonań oraz prawo do udziału w demonstracjach i zgromadzeniach publicznych. W szczególności prokuratorzy powinni mieć prawo do udziału w dyskusji publicznej na temat praworządności, wymiaru sprawiedliwości oraz ochrony praw człowieka, bez obawy narażania się na problemy dotyczące ich kariery zawodowej z tego powodu. Wykonując te prawa prokuratorzy powinni przestrzegać obowiązujących ich zasad etyki zawodowej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2018 r., poz. 2179), zwracam się do Pana Prokuratora z uprzejmą prośbą o przedstawienie wyjaśnień, jakie przesłanki przemawiały za wniesieniem przez Pana odwołania od decyzji rzecznika dyscyplinarnego o umorzeniu postępowania dyscyplinarnego wobec prokuratora Piotra Wójtowicza.

Z wyrazami szacunku
(podpis na oryginale)

⁴ Por. Report on the Status of Public Officials, [w:] *The Status of Public Officials in Europe*, Recommendation No. R (2000) 6, New York 2000, s. 55; por. też A. Śledzińska-Simon, *Prawa polityczne urzędników*, Warszawa 2010, s. 218.